

LBRIS

We know
books

JR UENO-EKI KOEN-GUCHI by Yu Miri

Copyright © 2014 by Yu Miri

All rights reserved.

Originally published in Japanese in 2014 by Kawade Shobo

Shinsha, Ltd., Tokyo, under the title

JR UENO-EKI KOEN-GUCHI.

Romanian translation copyright © 2022 by Alice Books

This Romanian edition published by arrangement with the
author in care of Michael Kevin Staley.

Ilustrație copertă: Soraya Gilanni Viljoen

Corectură: Lucia Popovici

Layout & DTP: Alexandru Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași

www.alicebooks.ro

hello@alicebooks.ro

Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MIRI, YU

Gara Ueno, ieșirea spre parc / Yu Miri; trad. din lb. japoneză și note
de Iolanda Prodan. - Valea Lupului: Alice Books, 2022

ISBN 978-606-95440-2-0

I. Prodan, Iolanda (trad.; note)

821.521

Yu Miri

GARA UENO, IEȘIREA SPRE PARC

Traducere din limba japoneză
și note de Iolanda Prodan

ALICE
BOOKS

2022

YU MIRI, de origine coreeană, scrie piese de teatru, proză și eseuri. A fost laureata celui mai prestigios premiu literar din Japonia, Akutagawa, pentru romanul *Kazoku Shinema*, iar memoriile sale, *Inochi*, au fost ecranizate. După cutremurul și tsunamiul din 2011 din Fukushima, a început să viziteze zona afectată, găzduind o emisiune radio în cadrul căreia asculta poveștile supraviețuitorilor. În 2015 s-a mutat în Fukushima și a deschis o librărie și un spațiu teatral, pentru a-și continua activitatea culturală în colaborare cu persoanele afectate de dezastru.

IOLANDA PRODAN este traducător literar din limbile japoneză, coreeană și engleză. A tradus volume semnate de, printre alții, Hwang Sok-yong, Han Kang, Ko Un, Eiko Kadono, Sayaka Murata, Osamu Dazai, Toshikazu Kawaguchi, Mieko Kawakami, Ryu Murakami, Virginia Feito.

Aud din nou același sunet.

Sunetul acela...

Îl aud.

E în urechile mele sau mi-l imaginez – nu știu.

Nu știu dacă e în mine sau în afara mea.

Când a fost? Cine a fost? Nici asta nu știu.

Mai are vreo importanță?

A contat vreodată?

Cine... a fost?

Cândva credeam că viața e ca o carte – întorci prima pagină și dai de următoarea, mai întorci o pagină, și încă una, și în sfârșit ajungi la ultima –, însă viața nu e ca o poveste dintr-o carte. Chiar dacă literele sunt înșirate și paginile numerotate, nu e niciun fir logic. Și chiar dacă există un final, nu ajungi la capăt.

Lăsat în urmă...
Sunt aidoma unui copac lăsat în urmă pe un teren pustiu, de pe care o casă păraginită a fost demolată...

Sunt ca apa stătută într-o vază după ce florile ofilite au fost aruncate.

Lăsat în urmă...

Și ce rămâne aici din mine?

Senzația de sfârșeală, de oboseală.

Întotdeauna am fost obosit.

Nu am avut nicio clipă în care să nu fi fost obosit.

Nici atunci când viața mă urmărea ca un prădător, nici când am scăpat din ghearele ei...

Nu am trăit pentru un scop, eu doar am existat și atât.

Privesc încet, așa cum fac mereu.

Nu e același peisaj, dar îl recunosc...

Undeva, în decorul acesta monoton, există durere.

În această frântură de timp, ce-mi pare cunoscută, sunt clipe de suferință.

Privesc.

Sunt mulți oameni.

Toți sunt diferiți, fiecare în parte.

Toți au chip, minte, trup, inimă, dar nu sunt la fel.

Știu prea bine.

Dar, privindu-i din depărtare, toți îmi par niște creaturi asemănătoare sau identice.

Și fiecare chip îmi dă senzația irefutabilă că fețele lor sunt doar un luciul minuscul de apă.

Din prima zi în care am ajuns pe peronul gării Ueno, îmi caut silueta prin mulțimea de călători ce așteaptă sosirea trenului de pe linia Yamanote.

Ori de câte ori mă uitam la reflexia mea în oglinzi, panouri de sticlă și afișe, nu aveam deloc încredere în mine. N-aș spune că am fost urât, însă nu am avut niciodată o înfățișare care să atragă atenția cuiva.

Neputința și tăcerea mea mă dureau mai mult decât înfățișarea mea, gândul că soarta mea fusese nefericită era copleșitor de neîndurător.

Pentru că am fost un om fără noroc.

Aud iarăși acel sunet. Acel sunet și nimic altceva – un țuit aidoma sângelui ce mi-a curs prin vene, un sunet scurgându-se ca un șuvoi de o culoare vie, proaspătă; atunci, în acea clipă, nu auzeam decât acest sunet care mi-a pătruns în craniu, învolburându-se ca un vortex, făcându-mă să mă simt ca și cum aveam în cap un cuib cu sute de albine care, încercând să se elibereze,

zumzăiau asurzitor, dureros, fierbinte, apoi, brusc, n-am putut să mă mai gândesc la nimic, pleoapele îmi tremurau ca și cum erau lovite de picături de ploaie, am strâns cu putere pumnii, toți mușchii trupului mi s-au încordat...

Am fost rupt în bucăți, dar sunetul nu a pierit.

Un sunet pe care nu l-am putut prinde și lua prizonier, pe care nu l-am putut duce undeva departe...

Neputând să-mi astup urechile, nu am avut puterea să dispar.

De atunci, acel sunet trăiește împreună cu mine.

Trăiește?

În scurt timp, trenul în direcția Ikebukuro și Shinjuku va sosi în stație la linia doi. Pentru siguranța dumneavoastră, vă rugăm să nu depășiți linia galbenă.

*

De îndată ce treci de turnichetele din stația de tren Ueno, ieșirea spre parc, pe trotuarul de la capătul zebrei, pe un petic de pământ împrejmuit de arbori de ginkgo biloba, vei vedea întotdeauna oameni ai străzii stând pe caldarâm. Când mă opresc acolo, mă simt ca un copil orfan, fără frați

și surori, ai cărui părinți au trăit mult, peste nouăzeci de ani, fără să plece niciodată din satul lor, Yasawa, din Sōma, prefectura Fukushima. Am venit pe lume în anul 1933, iar după mine mama a mai născut, aproape o dată la doi ani, încă patru fete și trei băieți: Haruko, Fukiko, Hideo, Naoko, Michiko, Katsuo și Masao.

Cei paisprezece ani care mă despărțeau de mezinul Masao mă făceau să-l simt mai mult ca pe un copil decât ca pe fratele meu mai mic.

Dar timpul a trecut.

Și iată-mă aici, stând singur, îmbătrânind...

În timp ce moțai, sforăi ușor, extenuat, din când în când deschid ochii, umbra frunzelor de ginkgo tremură deasupra mea aidoma unei pânze și simt că rătăcesc fără o direcție precisă, chiar dacă sunt aici, chiar dacă de ani de zile trăiesc aici, în parcul Ueno¹.

— Gata, ajunge.

Sunt cuvintele unui bărbat ce pare că doarme. Un fuior de fum alb i se ridică printre buze și din

1. Parc din centrul capitalei Tōkyō, având denumirea oficială Ueno Onshi Kōen. Renumit pentru florile de cireș, a fost deschis pentru public în anul 1873 și adăpostește mai multe muzee, temple budiste, un sanctuar shintō și o grădină zoologică.

nări, iar țigara pe care o ține în mâna dreaptă, între degetul mijlociu și arătător, pare că o să-i ardă toate degetele din clipă în clipă. Îmbibată de ani mulți de sudoare și murdărie, culoarea hainelor sale nu mai e nici pe jumătate cum a fost la început, dar șapca cu bor turtit din tweed, haina în carouri și cizmele maronii, din piele, îl fac să arate ca un vânător din țări străine.

O mașină se îndreaptă spre Uguisudani, urcând pe bulevardul Yamashita, culoarea semaforului se schimbă în verde, semnalul audio pentru pietonii nevăzători începe să țiuie, călătorii ies prin turnichetele gării Ueno, ieșirea spre parc, și încep să traverseze zebra, venind spre noi.

Căutând o siluetă pe care să-și oprească privirea, aplecat de spate, bărbatul îi urmărește pe cei care traversează strada – oamenii cu case luxoase –, apoi, cu degetele tremurânde, ca și cum gestul i-ar consuma ultimul strop de putere, își duce țigara la gura ascunsă într-o barbă albă, trage un fum lung, apoi expiră absent, de parcă nu s-ar gândi la nimic, desface degetele îmbătrânite și lasă să-i cadă țigara, strivind chiștocul aprins sub vârful cizmelor uzate și decolorate.

Un alt bărbat doarme cu un sac de gunoi semi-transparent între picioare, de vreo nouăzeci de litri, plin cu doze de aluminiu, ținând strâns

într-o mână o umbrelă din plastic transparent, ca și cum ar fi o cârjă.

O femeie cu părul cărunt prins cu un elastic doarme cu capul așezat pe brațele cu care îmbrățișează un rucsac de culoare maronie.

Sunt chipuri noi, sunt tot mai puține.

În anii crizei economice¹, numărul oamenilor străzii a explodat atât de mult, încât parcul Ueno s-a umplut cu corturi din prelată albastră, de nu se mai vedea nici iarba, ci doar aleile asfaltate, toaletele publice și chioșcurile.

Ori de câte ori un membru al familiei imperiale vizita galeriile de expoziție sau muzeul de artă, începea „marea vânătoare” de oameni ai străzii. Ne obligau să ne strângem corturile și, după ce eram evacuați cu forța din parc, începeau „operațiunile speciale de igienizare”, iar când ne întorceam la apusul soarelui, găseam indicatoare pe care scria „Gazon aflat în îngrijire. Vă rugăm, nu călcați pe iarbă”, ocupându-ne locurile pe care am fi putut să ne ridicăm iar cocioabele din prelată.

Cei mai mulți oameni ai străzii adăpostiți în parcul Ueno Onshi² vin din nord-estul Japoniei.

1. Referire la criza economică de la începutul anilor '90.

2. *Onshi* – dar imperial, în limba japoneză.

Poarta spre țara din Nord – în anii de creștere economică de după război, tinerii din regiunea Tōhoku se urcau în grupuri în trenurile de noapte de pe liniile Jōban sau Tōhoku ca să caute de lucru în capitală și prima lor oprire era gara Ueno. Când se întorceau în orașul natal pentru festivalul *obon*¹ sau la sfârșit de an, luând cu ei doar ce puteau duce în spate, tot din gara Ueno se urcau în trenuri.

În cei cincizeci de ani cât au trecut, părinții noștri, ai oamenilor fără adăpost care ne ducem zilele în acest parc, au murit, frații și surorile s-au prăpădit și ei, iar casele părintești la care ar trebui să ne întoarcem nu mai sunt nici ele...

Așezați pe caldarâmul de beton ce înconjoară peticul de pământ cu arbori de ginkgo, oamenii străzii dorm sau mănâncă.

Îmbrăcat în cămașă kaki, pantaloni negri, purtând pe cap o șapcă bleumarin de baseball trasă până pe ochi, un bărbat mănâncă dintr-o caserolă pusă pe genunchi.

Niciodată nu am dus lipsă de mâncare.

1. Festival tradițional dedicat comemorării sufletelor celor decedați. În funcție de regiune și de calendarul luat ca referință (lunar sau solar), sărbătoarea este celebrată fie la jumătatea lunii iulie, fie la jumătatea lunii august.

În Ueno sunt câteva restaurante vechi și aveam un fel de înțelegere tacită cu proprietarii. La lăsarea întinericului, după ce închideau restaurantul, mulți dintre ei nu închideau cu cheia ușa din spate. Înăuntru găseam sacoșe cu mâncarea ce nu se vânduse, porționată frumos, puse în ordine pe un raft, separate de gunoiul menajer. Și cei de la magazinele nonstop puneau în camera din spate caserole cu mâncare, pachete cu sendvișuri, pâine și prăjituri, toate expirate. Dacă ne duceam acolo înainte să vină mașina de la salubritate să ridice gunoiul, puteam să ne alegem ce voiam. Când era cald afară, nu aveam de ales și trebuia să mâncăm mâncarea în aceeași zi, dar, când era frig, puteam să o păstrăm câteva zile în cort – tot ce trebuia să facem era să o încălzim pe reșourile cu mini-butelii și să o mâncăm.

În serile de miercuri și duminică, Centrul Cultural Tōkyō ne împărțea caserole de orez cu sos de curry, vinerea primeam o masă caldă de la Biserica Ierusalimului de la Capătul Lumii, iar sâmbăta Misiunea Carității Dragostea lui Dumnezeu ne dădea un bol cu orez fiert. Măicuțele de la Misiunea Carității aparțineau de Ordinul Maicii Tereza de Calcutta, iar cei de la Biserica Ierusalimului de la Capătul Lumii erau coreeni. Sub steagurile pe care scria „Pocățiți-vă,

„Împărăția Cerurilor se apropie!”, niște fete tinere cu părul lung recitau psalmi și cântau imnuri religioase la chitară, iar câteva femei trecute de a doua tinerețe, cu părul făcut permanent, amestecau zgomotos cu niște polonice în cratițe uriașe. Veneau la ele oamenii străzii tocmai din Shinjuku, Ikebukuro și Asakusa. De multe ori, la orele de vârf se făcea o coadă lungă de cinci sute de oameni.

După ce terminau predicile și imnurile religioase, începeau să împartă mâncarea: caserole cu orez fiert, cu varză *kimchi* călită, șuncă, brânză și cârnați, porții de orez cu boabe de soia fermentate și tăitei prăjiți în sos, pâine, cafea... „Lăudați-l pe Domnul, Lăudați-l pe Domnul, lăudat fie numele Domnului, aleluia, aleluia”...

— Mami, mi-e foame...

— Cum? Vrei să mănânci asta?

— Nu, nu vreau să mai mănânc!

— Bine, atunci să știi că mămica o să pape tot! E bine așa?

— Nu, mami! Nuuu!

Îmbrăcată într-o rochiță cu mâneci scurte, de culoare roz-palid, aidoma petalelor de flori de cireș, o fetiță de cinci ani își ridică privirea spre mama ei, lăsând ușor capul într-o parte. Judecând după rotunjimile trupului și rochia cu un

imprimeu ce imită blana leopardului, femeia lucrează într-un bar de noapte.

O tânără îmbrăcată într-un costum bleumarin trece pe lângă mamă și fiică, lăsând în urmă ecoul tocurilor pantofilor călcând pe caldarâm.

Dintr-odată, picături mari de ploaie încep să cadă peste frunzele de sakura, lăsând buline negre ici-colo pe aleea cu pavele de culoare albă.

Culorile umbrelor scoase din genți și deschise încep să răsară: roșu, negru, picături rozalii, bleumarin cu dungi alb-verzui.

Plouă, dar trecătorii nu se opresc.

Îmbrăcate în pantaloni identici, negri și largi, și cămăși bufante, două femei în vârstă vorbesc în timp ce merg înghesuite una în alta sub o umbrelă.

— Auzi, tu, parcă azi-dimineață erau vreo douăzeci de grade, așa e?

— Îhî...

— Nu-i frig, dar îi rece, eu mai am puțin și zău că îngheț!

— Vai, tu, așa e, ce rece e ploaia!

— Auzi, Ryūji mă bate întruna la cap cât de bine gătește soacră-sa... Exagerează cu laudele...

— Și nu-ți pică bine, așa e?

— Ba chiar mi-a zis că aș putea învăța de la ea.

— Îhh, ce ploaie nesuferită, zău!

— Păi, ce pretenții ai? Sezonul ploios e abia la început. Mai avem de îndurat încă o lună de ploi.

— Or fi înflorit hortensiile, ce zici?

— A, nu!

— Stejarul?

— Încă nu e timpul lui.

— Auzi, nu ți se pare că pe-aici au apărut clădiri noi? Înainte parcă nu aveau pe-aici Starbucks...

— Așa e, tu, acum e mai șic, nu?

M-am oprit sub o arcadă din ramuri de cireși.

În fiecare an, la jumătatea lunii aprilie, parcul e plin de oameni veniți să mănânce și să bea sub cireșii înfloriți¹. Când înfloreau cireșii, nu era nevoie să ies să-mi caut de mâncare. Mâncam resturile lăsate de oamenii ce veneau în parc, beam din ce mai rămânea prin sticle, iar din prelatele de plastic pe care le lăsau pe iarbă, ridicam pereți și acoperiș noi pentru cortul meu – după un an de ploi și ninsori, vechiul meu cort nu mai era bun de nimic, ploaia curgea prin prelată.

Azi e luni, grădina zoologică e închisă.

Eu nu am venit niciodată cu fata și cu băiatul meu la grădina zoologică din parcul Ueno.

1. În original, *hanami* – obicei de a admira florile de cireș din parcurile publice, luând masa împreună cu familia sau prietenii sub crengile copacilor.

La sfârșitul anului 1963, am venit la Tōkyō ca să-mi găsesc de lucru. Fetița, Yōko, avea cinci ani, iar Kōichi, băiețelul, abia împlinise trei ani.

Urșii panda au fost aduși la grădina zoologică nouă ani mai târziu, când amândoi învățau la gimnaziu și trecuseră de vârsta la care să-și mai dorească să meargă la zoo.

Nu doar că nu i-am dus la zoo, dar nu i-am luat niciodată cu mine într-un parc de distracții, la mare sau la munte. Nici măcar o dată nu am fost la ceremonia de deschidere a anului școlar sau la cea de absolvire, la lecțiile deschise la care erau invitați părinții elevilor și nici la întrecerile sportive¹.

De două ori pe an, vara, de *obon*, și iarna, la sfârșit de an, mă întorceam în satul natal, Ya-sawa, unde mă așteptau părinții, frații și surorile, nevasta și copiii.

O singură dată m-am întors cu câteva zile mai devreme de vacanța de *obon*, și atunci mi-am dus copiii la festivalul din Haranomachi.

Satul e la o stație de gara Kashima, pe linia Jōban, dar vara era în toi și căldura înăbușitoare

1. Ziua sportului (*undōkai* sau *taiikusai*) este sărbătorită în fiecare școală prin competiții sportive organizate între elevi.

mă molesise. Motăiam și vedeam și auzeam ca prin ceață glasurile vesele ale copiilor mei și reacțiile mele letargice în timp ce trenul străbătea un peisaj fără de sfârșit – cer, munți, terenuri agricole și lanuri cu orez –, înainte să între accelerând în tunel. I-am văzut pe copii cu fruntea și buzele lipite de geamul dincolo de care nu erau decât culori, verde și albastru, cu degetele desfăcute ca lăbuțele unei șopârle. Mirosul acru al transpirației lor îmi umplea nările și-apoi, preț de câteva minute, mi-am lăsat capul să cadă în piept și am dormit.

Am coborât în gara Haranomachi, iar angajatul de la ghișeul de lângă turnichete mi-a spus că putem face o cursă cu elicopterul la Hibarigahara, așa că, ținând-o pe Yōko cu mâna dreaptă și pe Kōichi cu mâna stângă, am început să mergem pe ulița cu prăvălii de-a lungul coastei, Hamakaidō.

Kōichi, care mă vedea prea rar acasă ca să-i fie dor de mine și care niciodată nu se alinta și nu încerca să mă îmbuneze ca să-i cumpăr ceva bun, m-a strâns tare de mână și mi-a spus:

— Tăticule, vreau să zbor cu elicopterul...

Și-acum îmi amintesc chipul său. A deschis și închis gura de vreo câteva ori, chinându-se să spună ce voia să-mi spună, și, după ce a reușit

să-mi spună, s-a supărat și fața i-a luat foc. Dar eu nu aveam bani. În timpurile acelea, o cursă cu elicopterul costa 3.000 de yeni, vreo 30.000 de yeni, în zilele noastre... Prea scump...

În schimb, le-am luat câte o înghețată Matsunaga, la 15 yeni, din lapte, cu umplutură din pastă de fasole dulce. Yōko s-a îmbunat pe loc, însă Kōichi mi-a întors spatele și a început să plângă. Umerii i se zdruncinau de plâns, suspina, iar când a văzut elicopterul decolând, plin cu băieți cu părinți bogați, a început să-și șteargă lacrimile cu pumnișorii.

În ziua aceea, cerul era senin ca o bucată de pânză. Am vrut să-i urc în elicopter, dar nu am putut, căci nu aveam bani. Am regretat. Și acum, la zece ani după acea zi, părerile de rău îmi străpung inima ca o săgeată pe care nu am putut să mi-o scot niciodată din suflet.

Ideogramele roșii de pe bannerul pe care scria Grădina Zoologică Ueno, degetele răsfirate ale copiilor, îmbrăcați în haine roșii, albastre și galbene, prinzându-se de gardul pe care era indicatorul parcului de distracții, au rămas cu mine, aidoma unor răni adânci.

Tremur ca un fir de trestie și vreau să vorbesc cât de mult pot, dar nu știu ce să fac, caut o ieșire,